The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova

Conceptul informației în doctrina şi legislația penală a României şi a Republicii Moldova

Flavius-Vasile ONOFREI*

Abstract:

The English word was apparently derived from the Latin accusative form (informationem) of the nominative (informatio): this noun is in its turn derived from the verb "informare" (to inform) in the sense of "to give form to the mind", "to discipline", "instruct", "teach": Inform itself comes (via French) from the Latin verb informare, to give form to, to form an idea of. Furthermore, Latin itself already contained the word informatio meaning concept or idea, but the extent to which this may have influenced the development of the word information in English is unclear.

So, in the limits of this scientific research author tried to establish the legal concept of the information, its importance and role in civil and criminal relationships. This investigation is performed in the base of Romanian and Moldavian criminal legislation, both of them being submitted to an attentive examination. Also, the criminal doctrine existed in this sphere was analysed. At the same time, there were determined the basic categories of the information which can constitute the object of legal relationships.

Also, there are examined different points of view regarding the legal status of information, especially its recognition in form of the material estate. As a result of such investigation the author considers that the information in itself cannot be recognized as a material good and, consecutively, it cannot be identified with the document or other material supporter which contains this information. So, the author's position corresponds with the common use definition of information. The concept of information is closely related to notions of constraint, communication, control, data, form, instruction, knowledge, meaning, mental stimulus, pattern, perception, and representation. In its most restricted technical meaning, information is an ordered sequence of symbols.

* Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, Catedra Drept penal şi Criminologie

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

Keywords:
Information, document, material suporter of the information, cyber crimes, crimes against secret information, categories of information, representation.

Cuvântul **informaţie** - preluat din latină (informatio) prin intermediul limbii franceze (information) - este polisemantic, putând căpăta mai multe semnificaţii (uneori total diferite sau chiar contradictorii), ce sunt determinate de domeniile şi contextele foarte variate în care este folosit. În afara înţelesurilor din limbajul comun, el are şi alte sensuri, atribuite fie prin definirea sa ca termen (ştiinţific sau tehnic), fie drept concept în cadrul unor ramuri ale filosofiei sau al unor ştiinţe şi tehnologii al căror obiect de studiu este informaţia. Termenul "informaţie" este legat şi de un proces informaţional (succesiunea acţiunilor prin care se informează), dar şi de rezultatul acestui proces (volum, varietatea de informaţii obţinute) precum şi de unele fenomene specifice (fenomenul informaţional, explozia informaţională, etc.). De asemenea informaţia a început să fie considerată ca factor ontologic primordial, ce stă la originea universului, împreună cu materia şi energia.*

Legislaţia informaţională se bazează pe definitivarea domeniului informaţional ca fiind un ansamblu al normelor ce reglementează domeniile de creare şi prelucrare a informaţiei necesare pentru formarea resurselor informaţionale, recepţionarea şi răspândirea produselor informaţionale, acordarea serviciilor informaţionale, căutarea, recepţionarea şi consumul informaţiei de către utilizatori, crearea şi aplicarea mecanismelor şi mijloacelor de asigurare a securităţii informaţionale.

În această ordine de idei vom determina categorii de informaţie care nu pot fi recunoscute ca obiect al relaţiilor juridico-civile:

- *În primul rând,* informaţia care poate fi răspândită prin diferite modalităţi şi constituie elementul comunicării în viaţă obişnuită.†
- *Într-al doilea rând,* informaţia legată de asigurarea funcţiilor externe şi interne ale statului. De regulă, în relaţiile sociale statul participă în poziţia unei puteri supreme, ca urmare acest fapt înseamnă că schimb de informaţie bazat pe principiul egalităţii în dreptul civil este inaplicabil în limitele relaţiilor de autoritate.
- *Într-al treilea rând,* informaţia legată de realizare a normelor etice.
- *Într-al patrulea rând,* informaţia care asigură îndeplinirea riturilor religioase. Este binecunoscut faptul că răspândirea informaţiilor cu caracter religios (liturgii religioase, demonstrarea riturilor religioase etc.) nu constituie obiect al relaţiilor juridico-civile, cu excepţia cazurilor de

* http://en.wikipedia.org/wiki/Information

†И.Л. Бачило, В.А. Копылов, Н.А. Брусницын, А.П. Курило. *О концепции правового обеспечения информатизации России*. - Москва, 1993, с.5-20; В.А. Копылов. *Информационное право*: Учебное пособие. - Москва, 1997, с. 26-135.

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

răspândire a literaturii religioase, de acordare a serviciilor religioase contra plată în procesul cărora se efectuează unele acţiuni şi se consumă informaţia etc.*

Precizăm, însă, că această listă nu este una exhaustivă şi poate fi prelungită.

Din cele examinate putem menţiona că nici informaţia, nici valorile intelectuale, nici alte asemenea entităţi nemateriale, lipsite de corporalitate, nu pot prin excelenţă să formeze obiectul material al infracţiunii. Argumente convingătoare în această privinţă au fost aduse de S. Brînză. Totodată, acest autor admite posibilitatea recunoaşterii entităţilor nemateriale ca obiect material al infracţiunii, pe calea aplicării procedeului de tehnică legislativă, numit „ficţiune", care presupune „considerarea ca existente a unor fapte şi împrejurări care prin ipoteză sunt inexistente sau altfel decât sunt prezentate legislativ".†

În ce ne priveşte, ne vom adera la poziţia expusă de A. Reşetnicov conform căreia, considerăm că mai oportun este să nu alicăm un asemenea procedeu tehnico-legislativ, care, deocamdată, nu a reuşit să-şi găsească consacrarea în legea penală actuală.‡

Legislaţia penală atât a României, cât şi a Republicii Moldova cunoaşte mai multe componenţe de infracţiuni unde informaţia constituie obiectul imaterial, cum ar fi spre exemplu:

În Codul penal al României:

- Informaţia ocrotite de lege despre viaţă privată din interiorul unei locuinţe, încăperi, sau a locului împrejmuit ţinând de acestea (art. 209 C.pen.);
- Diferite categorii de corespondenţă nematerială (art. 212 C.pen.);
- Informaţia ce constituie secretul profesional (art. 214 C.pen.) etc.
- Informaţia computerizată (art. 440 C.pen.);
- Datele informatice (art. 441, 442, 443 C.pen.);
- Programul informatic (art. 444 C.pen.) etc.
- În Codul penal al Republicii Moldova:
- Informaţiile, ocrotite de lege, despre viaţa personală, ce constituie secretul personal sau familial al altei persoane (art. 177 C.pen.);
- Radiogramele, comunicările prin poşta electronică sau alte categorii de corespondenţă nematerială (art. 178 C.pen.);
- Informaţia ce constituie secretul adopţiei (art. 204 C.pen.);
- Informaţia computerizată (art. 259 C.pen.);

---

* Г. Лобанов. *Информация как объект гражданских правоотношений* // www.lawmix.ru/comm.php?id=8088

† *S. Brînză*, Obiectul infracţiunilor contra patrimoniului, Chişinău: Tipografia Centrală, 2005, p. 224-246.

‡ *A. Reşetnicov*, Documentul fals ca obiect material, produs sau mijloc de săvârşire a infracţiunii., Teză de doctor în drept. Specialitatea: 12.00.08. – Chişinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2008, p. 18.

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

- Programele pentru calculatoare, ori programele pentru calculatoarele sau informaţia care scoate din funcţiune suporţii materiali de informaţii (art. 260 C.pen.) etc.

Observăm, că nici una din definiţiile menţionate nu desemnează o entitate materială, adică o entitate palpabilă, tangibilă, corporală. Chiar dacă uneori legiuitorul specifică, explicit sau implicit, alături de aceste entităţi nemateriale, alte entităţi, având un caracter material, ele nu trebuie confundate. Entităţile nemateriale se exteriorizează, se fac perceptibile simţurilor prin intermediul unor entităţi materiale. Dar nicidecum nu se identifică cu acestea. De exemplu, discul care prezintă o valoare materială poate constitui şi un suport pentru programul de computer, cazul în care el deja devine numai un bun accesoriu, principalul fiind programul pentru calculator care se conţine pe acest suport material. Este de menţionat că, în cazul săvârşirii unei infracţiuni, cum ar fi de exemplu, încălcarea dreptului de autor sau a drepturilor conexe (art. 185^1 C.pen. RM) nu aceste suporturi suferă influenţare nemijlocită infracţională. Nu prin intermediul lor se aduce atingere obiectului juridic special al infracţiunilor prevăzute la art. 185^1 C.pen. RM.*

În cazul altor infracţiuni, suportul obiectului imaterial al infracţiunii poate îndeplini rolul de obiect material al infracţiunii (spre exemplu, în cazul infracţiunilor prevăzute la art. 238, 245 C.pen RM sau art. 470, 475 C.pen. român etc.). De regulă, este cazul în care influenţării nemijlocite infracţionale se supune atât informaţia (ca obiect imaterial al infracţiunii), cât şi documentul ce conţine această informaţie (ca obiect material al infracţiunii).

Oricum comun pentru toate aceste cazuri este că, respectând metodologia ştiinţifică, trebuie să nu admitem confundarea sau amalgamarea conceptelor „obiectul material al infracţiunii" şi „obiectul imaterial al infracţiunii".

Însă, este necesar de stabilit dacă informaţia este sau nu un bun. În această ordine de idei, menţionăm că, în doctrina juridică, sau conturat două poziţii:

- *Informaţia trebuie materializată, iar apoi inclusă în circuit.* Aşadar, promotorul primei viziuni este, de exemplu, I.L. Bacilo. Conform opiniei lui „informaţia documentară (documentul) este de fapt, un obiect material, ceea ce permite a o raporta la categoria de bunuri".†
- *Informaţia trebuie recunoscută ca obiect specific al drepturilor subiective.* Adepţii acestei poziţii susţin că „înainte de toate, informaţia este o componentă ideală a realităţii, adică o entitate imaterială care nu poate fi redusă la obiectele fizice care au rolul de suport de informaţie".‡

---

* *A. Reşetnicov*, Obiectul material al infracţiunii: necesitatea delimitării // Revista Naţională de Drept, 2007, nr.9, p.25-30.

† И.Л. Бачило. *О праве собственности на информацию* // Труды ИЗиСП, 1992, №52, с.71-74.

‡ Гражданское право / Под ред. А.П. Сергеева, ЮК. Толстого. – Москва, 1997, с.214-215.

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

În special, cea de a două accepţiune este reflectată în art. 3 din Legea Republicii Moldova cu privire la informatizare şi la resursele informaţionale de stat, nr. 467-XV din 21.11.2003, „*informaţie* – cunoştinţe despre persoane, subiecte, fapte, evenimente, fenomene, procese, obiecte, situaţii şi idei; *informaţie documentată* – informaţie, fixată pe un suport informaţional, care posedă atribute ce permit identificarea ei”.*

Aşadar, în acest caz, informaţia nu este identificată cu documentul care o conţine, nici nu se întreprinde o amalgamare *sui generis* dintre informaţie şi suportul informaţional.

Informaţia nu se identifică cu suportul informaţional, nici cu documentul care o conţine, chiar dacă acest document reprezintă un „corp comun” cuprinzând informaţia şi suportul informaţional.

În această ordine de idei împărtăşim opinia exprimată de A. Reşetnicov, conform căreia „de la caz la caz, informaţia poate avea calitatea fie de 1) obiect imaterial al infracţiunii, fie de 2) faţetă informaţională a obiectului material al infracţiunii. În ce priveşte conexiunea dintre informaţie şi document, între aceste două entităţi există raportul de tip „parte-întreg (cu condiţia că este vorba de informaţia documentară; informaţia nedocumentară se află într-un alt sistem de coordonate în raport cu cel al unui document)”.†

Aşadar, informaţia a devenit o proprietate naţională vitală, cu o valoare strategică: dacă nu este protejată prin drept, poate fi cucerită sau distrusă.

Precizăm că tehnologiile informaţionale, tip de fenomen caracteristic dezvoltării contemporane a relaţiilor şi instrumentelor de realizare şi consolidare a lor, nu au dobândit până în prezent în România şi Republica Moldova o fundamentare la nivel de reglementare. România şi Republica Moldova nu se pot integra într-o societate informaţională europeană şi globală, dacă nu au un sistem de drept corespunzător, or, e bine ştiut, o ţară unde nu e lege şi ordine, nu este de dorit într-o comunitate a tehnicii moderne.

Informaţia reprezintă componentul ideal al existenţei, cu alte cuvinte, este *un bun imaterial* care nu poate fi egalat cu obiecte fizice în care această informaţie se materializează (înscriere pe hârtie, bandă magnetică etc.).

Informaţia este *un bun inconsumabil* care poate fi supus numai uzanţei morale şi nu materiale. Mai mult, informaţia poate fi multiplicată, răspândită şi transformată nelimitat indiferent de forma ei de fixare.

Nu orice informaţie poate fi privită în calitate de obiect al dreptului ci numai aceea care poartă *o valoare subiectivă* şi care este obţinută cu un scop anumit.

Caracterul ideal al informaţiei contribuie la recunoaşterea ei ca fiind un obiect special şi deosebit al relaţiilor sociale de drept în comparaţie cu obiectele

* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12.

† A. Reşetnicov. *Op. cit.*, p. 28.

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

materiale. Aşadar, informaţia în accepţiunea juridică trebuie privită ca o marfă şi nu ca un bun material.

Dreptul participă în calitate de intermediar al informaţiei când ea provine de la o persoană şi când această informaţie poate fi fixată pe un suport material. Totodată, această nu înseamnă că informaţia este privită ca un obiect material.

Dreptul de posesiune poate fi transmis numai asupra suportului material (dispozitivului) dar nu şi asupra informaţiei care este fixată pe acest dispozitiv, deoarece ea s-a păstrat în memoria autorului acestui document şi se va păstra în memoria celor care vor face cunoştinţă cu acest document.

Reglemetarea relaţiilor unde informaţia este recunoscută în calitate de obiect imaterial nu poate fi efectuată băzându-se pe dreptul proprietăţii clasic, această abordare poate numai să limiteze drepturile autorului. Ca urmare, categoria „proprietate" poate fi atribuită numai faţă de suporturi materiale ale informaţiei şi nu poate soluţiona poroblema informaţiei ca fiind un obiect imaterial în calitate de idee sau proiect.

Mai mult, instrumentele juridico-civile clasice ale ocrotirii dreptului de proprietate aplicabile faţă de obiecte materiale (bunuri reale) nu pot fi acceptate în cazul protecţiei informaţiei. În special, nu putem cere prin constrângere întoarcerea bunului din posesia altuia, deoarece restituind autorului suportul (dispozitivul) material al informaţiei făptuitorul are posibilitate să păstreze această informaţie şi apoi să o multiplice prin diferite metode în cantităţi nelimitate. *Caracterul imaterial* al informaţiei permite ca aceasta să fie multiplicată nelimitat indiferent de dislocarea suportului (dispozitivului).

Cu natura juridică a informaţiei este asemănătoare *instituţia proprietăţii intelectuale*, în special dispoziţiile privind asigurarea protecţiei informaţiei de la copiere nesancţionată. Însă, această instituţie este aplicabilă numai faţă de o anumită categorie de informaţie care se referă la obiectele proprietăţii intelectuale. Într-adevăr, este greu de acceptat dreptul de proprietate intelectuală asupra actelor normative. Mai mult, recunoaşterea dreptului de proprietate asupra informaţiei privind situaţia ecologică a mediului ambiant intră în contradicţie cu interesele societăţii în general şi cu dreptul constituţional la informaţie în special. E de menţionat că dreptul de proprietate asupra informaţiei este incompatibil cu dreptul cetăţenilor la informaţie.

Considerăm, că referitor la informaţie este raţional să determinăm şi *regimul juridic* al acestea prin care se stabilesc posibilităţile de acces şi răspândire. Elaborarea regimului juridic unic pentru toate categorii de informaţie este imposibilă: el trebuie determinat pentru fiecare categorie de informaţie în parte.

De câte ori nu se va copia segmentul unui document cantitatea informaţiei conţinute în el nu se va modifica. Fenomenul informaţiei constă în infinitatea sa, fiind un obiect inconsumabil şi bazat pe caracterul ideal al acestei substanţe. Însă, acest fenomen are şi efecte adverse: posibilitatea răspândirii involuntare a unor cunoştinţe, prezenţa simultană a acestora în mai multe locuri

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

în acelaşi timp şi folosirea lor efectuată concomitent de mai mulţi subiecţi (inclusiv şi părţile care se află în conflict).

Pentru a micşora influenţa acestor *„reacţii adverse”* avem nevoie atât de o bază legislativă promptă, cât şi de echipamente tehnice respective. Însă, reieşind din natura inconsumabilă a informaţiei există puţină probabilitate că această problemă va fi complet înlăturată.

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

References:

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12.

Reşetnicov, A. (2008). *Documentul fals ca obiect material, produs sau mijloc de săvârşire a infracţiunii*., Teză de doctor în drept, Chişinău: Universitatea de Stat din Moldova

Reşetnicov, A. (2007). *Obiectul material al infracţiunii: necesitatea delimitării*, Revista Naţională de Drept, nr.9,

Brînză, S. (2005). *Obiectul infracţiunilor contra patrimoniului*, Chişinău: Tipografia Centrală,

www.lawmix.ru/comm.php?id=8088
http://en.wikipedia.org/wiki/Information

ONOFREI, F., (2010) The Concept of Information as Reflected in the Penal Doctrine and the Lesgislation of Romania and of the Republic of Moldova in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010